

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Ústav speciálněpedagogických studií

Bakalářská práce

Barbora Dušková

**Výchovný a vzdělávací proces
na ZŠ Integra Vsetín**

Olomouc 2017

vedoucí práce: doc. PhDr. Eva Suralová, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem vypracovala tuto práci samostatně a použila pouze pramenů uvedených v seznamu literatury.

Ve Vsetíně 18.4.2017

.....

podpis

Poděkování

Děkuji doc. PhDr. Evě Suralové, Ph.D. za vedení, rady a pomoc, které mi poskytla při zpracování této bakalářské práce. A také ing. Liborovi Podešvovi a jeho kolegům za informace a podporu.

Obsah

Úvod	5
1 Vzdělávání žáků s postižením dříve a v současnosti	7
2 Historie a popis ZŠ Integra Vsetín	11
2.1 Zaměření školy	12
2.2 Rozložení výuky	14
2.3 Hodnocení žáků	15
3 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	17
3.1 Pedagogický sbor	25
3.2 Školní poradenské pracoviště	26
3.3 Volnočasové aktivity	27
4 Minimální preventivní program pro školní rok 2016/2017	30
5 Výuka v ZŠ Integra Vsetín	35
Závěr	43
Seznam literatury	45
Anotace	47

Úvod

Každý člověk v našem státě má právo na vzdělání. Každý jedinec je vzdělavatelny dle svých možností, i když má nějaké omezení, např. zdravotní postižení, sociální apod. Proto je důležité najít pro každého takový způsob vzdělávání, aby bylo co nejefektivnější pro daného jedince a zároveň, aby nebyl vyčleňován kvůli svému handicapu a oddělován do skupin, kde by se pouze sdružovali lidé se stejným postižením. Pokud tyto lidé nebudou sdružováni pouze mezi sebou, nebude na ně společnost pohlížet jako na někoho zvláštního, ale jako na běžnou součást života. Toto vnímání by mělo začít již v dětství. Děti často vnímají věci tak, jak jim je dospělí přednesou. Pokud však dostanou možnost vytvořit si vlastní názor díky své zkušenosti, určitě to posune jejich vnímání. Pokud se tedy budou běžně setkávat s dětmi s postižením a vidět, že tyto děti se mohou stát jejich kamarády i přesto, že jsou v něčem odlišní, nebudou se na ně v dospělosti dívat jako na zvláštního, mimořádného nebo dokonce špatného. Důležité je ukázat, že i když má někdo nějaký handicap, může umět něco navíc a že to rozhodně není důvod pro jakékoliv vysmívání nebo opovrhování.

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala téma, které zpracovává vzdělávání dětí zdravých s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami na základní škole Integra Vsetín. Tato škola se již několik let zabývá tím, o čem se poslední dobou mluví jako o novince a novém způsobu vzdělávání. Vzdělává dohromady žáky zdravé a žáky s nějakým handicapem. Při tomto vzdělávání využívá také asistentů pedagoga, což je obor, který studuji a tak bylo zajímavé vidět toto uplatnění v praxi.

Kromě toho jsem matkou dvou dětí, z nichž jedno je momentálně předškolák a druhé je na prvním stupni základní školy. A proto jsem chtěla vědět, jaký je rozdíl ve vzdělávání v této škole oproti běžné škole. Tato škola se nachází v místě mého bydliště, takže ji znám i z doslechu.

V úvodu práce je popsána obecně historie vzdělávání dětí s postižením v České republice a vysvětlení pojmu integrace a současná legislativa. Následuje historie školy, její zaměření, způsob výuky a hodnocení žáků. Další kapitola se věnuje žákům se speciálními vzdělávacími potřebami a konkrétním údajům o typech integrovaných žáků a práce s nimi,

kdo s žáky pracuje a jaké jsou možnosti odborné pomoci ve škole. Další kapitola je zaměřena na akce, které škola pořádá a jak v ní lze trávit čas po vyučování před odchodem domů.

Školu jsem také osobně navštívila a zúčastnila se výuky. Tato návštěva je zpracována v poslední kapitole.

1 Vzdělávání žáků s postižením dříve a v současnosti

V současné době je stále větší snaha o začlenění lidí se zdravotním postižením do běžného života s přihlédnutím k jejich možnostem. Dříve byli lidé se zdravotním postižením separováni. Začíná to samozřejmě již u dětí, tedy u výchovy a vzdělávání. Nyní je naopak snaha tyto lidi s ohledem na jejich konkrétní postižení začleňovat do většinové společnosti. Tento proces nazýváme integrací, kterou Sovák vysvětluje jako „*ucelení, sjednocení, spojení v celek.*“ (Sovák, 2000, s. 143)

Odkazuje zde k pojmu socializace, tedy: „*V sociálně psychologickém smyslu zapojení individua do lidského společenství po stránce pracovní (výchovné a vzdělávací), společenské a subjektivní (ve smyslu sebeuplatnění a sebeuspokojení). Socializací se dovršuje pasivní nebo aktivní účast na kulturním životě společnosti.*“ (Sovák, 2000, s. 324)

Podle mezinárodních úmluv má „*být vzdělání dostupné (v místě bydliště), přístupné (například i pro děti s postižením), přijatelné (například pro děti, jejichž rodina má jiné náboženství nebo náboženství nemá) a kvalitní (zaměřené na individuální potřeby každého dítěte).*“

Podle Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením mají děti navíc právo na *inkluzivní vzdělávání a na tzv. přiměřené úpravy, které mu ve vzdělávání pomohou.*“ (Dušková, 2016, s. 6)

V zákoně 561/2004 Sb. je uvedeno „*Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na vzdělávání, jehož obsah, formy a metody odpovídají jejich vzdělávacím potřebám a možnostem, na vytvoření nezbytných podmínek, které toto vzdělávání umožní, a na poradenskou pomoc školy a školského poradenského zařízení. Pro žáky a studenty se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním se při přijímání ke vzdělávání a při jeho ukončování stanoví vhodné podmínky odpovídající jejich potřebám.*“

Zákon 561/2004 Sb. specifikuje děti se speciálními vzdělávacími potřebami takto:

- (1) *Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami je osoba se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním.*
- (2) *Zdravotním postižením je pro účely tohoto zákona mentální, tělesné, zrakové nebo sluchové postižení, vady řeči, souběžné postižení více vadami, autismus a vývojové poruchy učení nebo chování.*
- (3) *Zdravotním znevýhodněním je pro účely tohoto zákona zdravotní oslabení, dlouhodobá nemoc nebo lehčí zdravotní poruchy vedoucí k poruchám učení a chování, které vyžadují zohlednění při vzdělávání.*
- (4) *Sociálním znevýhodněním je pro účely tohoto zákona*
  - a) rodinné prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy,*
  - b) nařízená ústavní výchova nebo uložená ochranná výchova, nebo*
  - c) postavení azylanta, osoby požívající doplňkové ochrany a účastníka řízení o udělení mezinárodní ochrany na území České republiky podle zvláštního právního předpisu. (Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů)*

Dle tohoto zákona má také každé dítě nárok na speciální didaktické a kompenzační pomůcky dle svého postižení. U dětí zrakově postižených je to například použití Braillova písma.

V 70. - 90. letech 20. století bylo vzdělávání žáka s postižením v hlavním vzdělávacím proudu spíše výjimečné. Bylo to pouze na základě přání rodičů a domluvy s konkrétní školou. Takovéto vzdělávání nebylo nijak právně upraveno. Počítalo se s tím, že dítě musí vše zvládnout za stejných podmínek jako ostatní. Bez speciálních pomůcek či individuálního přístupu. Nejednalo se tedy o integraci v dnešním pojetí.

Ve školském zákoně č.29/1984 Sb. platném v 80. letech minulého století se vůbec nepočítalo s tím, že by dítě s postižením navštěvovalo běžnou školu. Existovaly školy pro mládež vyžadující zvláštní péči, které se těmto žákům věnovaly. V té době je velmi patrné rozdělení vzdělávání žáků zdravých a s postižením.

V té době byli běžně na prvním stupni žáci s lehčím mentálním postižením či z nepodnětného sociálního prostředí, kteří po zavedení nové koncepce vzdělávání byli přemísťováni do škol pro děti a mládež vyžadující zvláštní péči.

U dětí se smyslovým postižením bylo vzdělávání realizováno ve speciálních školách, kde byly používány speciální osnovy. Děti především s mentálním postižením nebo vadami kombinovanými byly velmi často umístovány v ústavech nebo celoročních internátech.

Jelikož segregace dětí ale i dospělých lidí s postižením trvala mnoho let, v lidech se utvořily bariéry, které dosud nejsou úplně překonány.

V posledních dvou desetiletích v ČR došlo k významným změnám ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP), což se projevuje snahou integrovat co největší počet žáků se SVP do běžných typů škola školských zařízení a postupně vytvořit model inkluzivního vzdělávání.

„Inkluzivní vzdělávání se označuje jako široké spektrum strategií, aktivit a procesů, které se snaží realizovat právo na kvalitní, užitečné a adekvátní vzdělání jedinců se speciálními vzdělávacími potřebami.“ (Bartoňová a Vítková, 2013, s. 7)

„Cílem integrovaného vzdělávání je plné sociální včlenění zdravotně postižených žáků do běžných škol. Je potřeba je však i nadále chápat jako jedince se speciálními vzdělávacími potřebami.“ (Pipeková in Vítková, 1998., s. 27)

Začleňování dětí se speciálními vzdělávacími potřebami do běžného života a nesdružování je pouze v uzavřených skupinách a kontakt s dětmi bez postižení mohou vést k tomu, že společnost nebude na tyto jedince pohlížet jako na někoho odlišného, ale jako

na součást běžného života. Tato vzájemná interakce povede k obohacení obou stran, které z ní budou čerpat nové zkušenosti a pohled na společnost.

Nejobecněji bychom mohli integraci rozčlenit na integraci širší, tj. na integraci občanů se zdravotním postižením do společnosti, a na integraci dílčí, tj. řešící specifickou oblast života zdravotně postižených.

Školy, které navštěvují žáci, kteří jsou integrováni, mají nárok na finanční prostředky, určené konkrétně na podporu těchto žáků. Tyto prostředky musí být použity na mzdy pedagogů a ostatních, kteří se podílejí na vzdělávání těchto žáků a také na nákup speciálních pomůcek.

2 Historie a popis ZŠ Integra

Ve své práci se budu zabývat vzděláváním dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a to konkrétně v Základní škole Integra Vsetín.

Tato škola se zabývá společným základním vzděláváním dětí intaktních i dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, tj. dětmi zdravotně postiženými či znevýhodněnými, dětmi sociálně znevýhodněnými, ale také dětmi mimořádně nadanými.

Zřizovatelem školy je zájmové sdružení právnických osob, ve kterém jsou tři právnické osoby, a těmi jsou Město Vsetín, zastoupené starostou města, Univerzita Palackého v Olomouci, zastoupená rektorem univerzity v pověření děkanem Pedagogické fakulty Univerzity Palackého Olomouc a Salesiánské sdružení Vsetín, zastoupené předsedou tohoto sdružení.

Škola se nachází v klidné místní části Rybníky, nedaleko od centra. Kousek od školy je zastávka MHD a je tu i možnost parkování. U školy je zahrada, která je využívána pro relaxaci ale i pro výuku.

Škola vznikla v roce 1992 pod názvem Privátní škola s integrovaným vzděláváním a výchovou. Byla založena občanským sdružením Salesiánské sdružení, o.s., tehdy ještě pod názvem Salesiánské sdružení Dona Bosca. Toto sdružení založili v roce 1992 rodiče, kteří chtěli založit školu, kam by mohly chodit společně zdravé děti i děti se zdravotním postižením a ve stejném roce škola zahájila svou činnost.

Je to tedy škola soukromá, ale rodiče neplatí školné.

První rok zahájila škola výuku v 1. třídě. Každý rok vznikala vždy další jedna třída vyššího ročníku. Od školního roku 2000/2001 je ZŠ Integra Vsetín školou úplnou - s 1. až 9. postupným ročníkem. Vzhledem k omezeným prostorám školy je v každém ročníku jen jedna třída.

V roce 1998 se na fungování školy začali podílet také Město Vsetín a Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci. Všechny tyto tři subjekty tvoří sdružení právnických osob. Od té doby je škola pod názvem Základní škola Integra Vsetín, zájmové sdružení právnických osob. Školu zastupuje Libor Podešva. Školu řídí správní a dozorčí rada.

Kapacita školy je 200 žáků.

Obrázek č. 1, Logo školy

2.1 Zaměření školy

Škola se zaměřuje na společné vzdělávání dětí zdravých a dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, což jsou děti zdravotně postižené či znevýhodněné, děti sociálně znevýhodněné, ale také děti mimořádně nadané. Z toho důvodu je ve třídách menší počet žáků umožňující individuální práci s nimi. Dle potřeby jsou ve třídách také asistenti pedagoga. Ve škole jsou zřizovány speciální třídy umožňující skupinovou integraci žáků. Škola nabízí také individuální integraci. Škola spolupracuje s pedagogicko-psychologickou poradnou a speciálně pedagogickými centry. Integrovaní žáci i žáci mimořádně nadaní mají individuální plán. *„V naší škole jsou vzděláváni také žáci s lehkým mentálním postižením a s lehkým mentálním postižením v kombinaci s autismem, tělesným postižením, se smyslovým postižením, poruchami chování a pozornosti.“* (dokument Charakteristika školy)

Cíle a zaměření školy

*Základním cílem a smyslem vzdělávání je získávání klíčových kompetencí. „Kompetence“ znamená **připravenost**, nebo **způsobilost** zvládat běžné i náročné životní situace. Za klíčové jsou považovány kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanské, kompetence pracovní. (dokument Výchovně a vzdělávací strategie).*

Každá kompetence má 3 složky – kognitivní neboli znalostní, dovednostní a postojoyou. Škola se snaží, aby děti získali kladný vztah k učení a aby byly schopné poznatky, které ve škole získají, využít i v běžném životě. V každé hodině a posléze po probrání většího celku učiva by měla být reflexe.

Kompetence k učení

Kompetence k učení je rozvíjena vytvářením vhodných podmínek k učení, užíváním různých vyučovacích metod, aplikací individuálních vzdělávacích plánů pro děti se speciálními vzdělávacími prostředky, rozvíjením dovedností žáků, povzbuzováním a budováním vlastní sebedůvěry, podporováním kreativity a tvořivosti, individuálním přístupem. Žáci se učí pracovat s internetem, ale i knihami a odbornými publikacemi.

Kompetence k řešení problémů

Žáci se učí, jak problémům předcházet. Dovídají se, pokud už problém nastane, jak o něm mluvit a jak ho vyjádřit, kde a jak hledat řešení a to pomocí názorných situací ze života. Žáci jsou vedeni k tomu, aby se pokoušeli najít řešení problému a to samostatně nebo ve skupině. Nacvičují, jak vyjádřit nespokojenost nebo nesouhlas, ale i spokojenost.

Kompetence komunikativní

Žáci se učí formulovat a vyjadřovat svůj názor, základům společenského chování a jak se chovat v běžných situacích. Pracují s moderními technologiemi. V rámci zlepšení komunikaci mohou děti od 1. třídy navštěvovat kroužek cizího jazyka a od 7. třídy mají hodinu anglické konverzace navíc. Děti mohou chodit na třídní schůzky s rodiči a reagovat na to, co se na třídních schůzkách řeší.

Kompetence sociální a personální

Žáci jsou vedeni k pochopení a toleranci mezi sebou a budování dobrých vztahů mezi sebou a tím vytvářet dobré klima ve třídách a škole.

Kompetence občanské

Seznamování žáků s historií a poučení se z ní, poznávání historických a kulturních památek. Žáci jsou vedeni k tomu, aby dodržovali pravidla slušného chování a společenských norem a aby věděli, že mají kromě práv také povinnosti. Škola organizuje přednášky proti šikaně a učí žáky, jak se zachovat v krizových situacích.

Kompetence pracovní

Žáci jsou vedeni k vyváření vlastní strategie práce, k samostatné práci, spolehlivosti a zodpovědnosti a dodržování bezpečnostních pravidel.

Škola pracuje se školním vzdělávacím programem Cestou do života. Do tohoto programu jsou zahrnuty všechny třídy. Ve školním roce 2014/2015 byla třída 9. B zahrnuta do ŠVP pro základní vzdělávání s přílohou upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením s motivačním názvem „Cestou do života“.

2.2 Rozložení výuky

Vyučování začíná v 7.50. Tento čas je kvůli přizpůsobení se možností využití místní sokolovny pro hodiny tělesné výchovy. Budova školy se otevírá v 7.30. V 8.00 se škola uzamyká a pro příchozí po tomto čase slouží zvonky u vstupních dveří.

Na 1. stupni nejsou hodiny přesně omezeny, není tam zvonění, hodinu si organizuje vyučující dle potřeby a kondice žáků. Na 2. stupni již má vyučování pevný řád a vyučovací hodina klasických 45 minut. Povinností služby je oznámit řediteli nebo jeho zástupci nepřítomnost vyučujícího v hodině po 5 minutách od zvonění.

Malé přestávky během dopoledne trvají 10 minut, odpoledne 5 minut. Velká svačínová trvá 20 minut. Žáci nemají povoleno se zbytečně zdržovat ve škole po vyučování.

2.3 Hodnocení žáků

Hodnocení je zpětná vazba o tom, jak žák zvládá učivo, co ještě potřebuje doplnit a kde je potřeba se zlepšit. Není to hodnocení povahy žáka, ale informace o zvládnutí dané problematiky. Mělo by probíhat diskrétně. Při hodnocení se vychází z individuality žáka. Hodnocení nemá být poukazování na chyby, ale má být motivací k další práci a vývoji.

Hodnocení žáků je v 1.- 3. třídě slovní. Toto hodnocení je písemné a popisuje získané kompetence žáka a zvládnutí učiva a také radu, jak odstranit případné nedostatky.

V 4.- 5. třídě je hodnocení známkami i slovním komentářem.

Žáci 2. stupně, tj. 5. - 9. třídy, mají na vysvědčení známky. Při průběžném hodnocení jsou u nich také používány známky, ale se slovním nebo písemným vyjádřením.

Pro oba stupně škola využívá pro hodnocení reflexi. Ta by měla být v každé hodině. Žáci by měli shrnout a zhodnotit, co se měli naučit a co se naučili. Co potřebovali k tomu, aby se to naučili, co si tím zdokonalili a také, co by mohli příště udělat jinak nebo lépe.

Dále škola využívá reflexi po delší době nebo po větších celcích. Je to opět shrnutí toho, co se měli naučit a co se naučili a co k tomu využili. A také co by mohli udělat lépe a proč. Zároveň žáci hodnotí i své chování. K této reflexi po delším časovém období přidává svůj komentář také vyučující.

Žák si průběžně ukládá ukázky učiva. Sám si vybírá, co si uloží a co ne. To slouží jako doklad o rozdílu, co bylo na počátku a co po zvládnutí většího celku. Tato portfolia se používají při hodnocení žáků při konzultaci jejich výsledků ve vzdělávání s rodiči.

Žáci mají být hodnoceni dle svých výsledků a ne podle chování. Také učitel nemá žáky srovnávat mezi sebou. Žáci jsou učitelovi partnerem, měl by k nim být otevřený, ale dbát na to, aby neutrpěla jejich důstojnost. Žáci mohou požádat o možnost napravit chybu a učitel v rámci pozitivní motivace by jim měl vyhovět. Zároveň ale musí hlídat, aby tohoto žáci nezneužívali. Učitel má pomoci žákovi chybu odstranit. V případě náhlého zhoršení prospěchu nebo chování žáka učitel informuje třídního učitele a ten kontaktuje rodiče. Výchovní opatření se sdělují písemně. Hodnocení se sděluje rodičům pravidelně a písemně v žákovské knížce, deníčku, případně v jiném dokladu (hodnoticím listu, formuláři), může být využit také e-mail.

Slovní hodnocení musí být žákovi srozumitelné, mělo by vyzdvihovat jeho klady a povzbuzení žáka do další práce. Je nutno přihlížet k žakovým schopnostem, momentálnímu stavu, případné indispozici, rodinnému prostředí i klimatu ve třídě.

Písemné práce hlásí vyučující dopředu. Je na třídním učiteli, aby koordinoval, aby v jeden den žáci nepsali více než jednu kontrolní práci za den.

Převodní tabulka klasifikace a slovního hodnocení

Ovládnutí učiva

- 1 – výborný (ovládá bezpečně)
- 2 – chvalitebný (ovládá)
- 3 – dobrý (v podstatě ovládá)
- 4 – dostatečný (ovládá se značnými mezerami)
- 5 – nedostatečný (neovládá)

3 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Škola ke vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami využívá podpůrná opatření, která nejsou běžně ve školách hlavního vzdělávacího proudu využívána.

Pedagogové této školy užívají jak běžné metody, tak také speciálněpedagogické postupy a metody, a také různé kompenzační, rehabilitační a učební pomůcky. Do výuky je zařazena speciálně pedagogická péče. Pro sluchově postižené je například zařazena výuka znakového jazyka. Ve třídách jsou asistenti pedagoga. Také je ve třídách méně žáků než ve školách hlavního vzdělávacího proudu.

Speciální vzdělávání se poskytuje žákům, u kterých byly speciální vzdělávací potřeby zjištěny na základě speciálně pedagogického, popř. psychologického vyšetření školským poradenským zařízením a jejich rozsah a závažnost je důvodem k zařazení žáků do režimu speciálního vzdělávání.

Žáci jsou vzděláváni formou individuální integrace, což znamená, že je žák vzděláván v běžné škole nebo ve speciální škole určené pro žáky s jiným druhem zdravotního postižení.

Individuální vzdělávací plán

Žáci, kteří jsou integrováni nebo žáci s hlubokým mentálním postižením, mají individuální vzdělávací plán. Vychází ze školního vzdělávacího programu. Jeho vytvoření předchází speciálně pedagogické vyšetření. Může se vytvořit také na základě vyšetření psychologem školského poradenského zařízení nebo na doporučení lékaře, ať už pro děti a dorost nebo odborného lékaře.

Individuální vzdělávací plán je závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka a také je součástí dokumentace žáka. Za jeho zpracování je odpovědný ředitel školy. Vypracovává se většinou před nástupem žáka do školy nebo nejpozději do měsíce od nástupu nebo od zjištění potřeby tohoto plánu.

O podobě individuálního vzdělávacího plánu je informován zákonný zástupce nezletilého žáka nebo zletilý žák osobně. Tento dokument musí být od nich odsouhlasen podpisem.

„Školské poradenské zařízení sleduje a dvakrát ročně vyhodnocuje dodržování postupů a opatření stanovených v individuálním vzdělávacím plánu a poskytuje žákovi, škole i zákonnému zástupci žáka poradenskou podporu. V případě nedodržování stanovených opatření informuje o této skutečnosti ředitele školy.“

(dokument školy Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami)

„Individuální vzdělávací plán obsahuje:

- 1. údaje o obsahu, rozsahu, průběhu a způsobu poskytování individuální speciálně pedagogické nebo psychologické péče žákovi včetně zdůvodnění,*
- 2. údaje o cíli vzdělávání žáka, časové a obsahové rozvržení učiva, včetně případného prodloužení délky středního nebo vyššího odborného vzdělávání, volbu pedagogických postupů, způsob hodnocení, úpravu konání závěrečných zkoušek, maturitních zkoušek nebo absolutoria,*
- 3. vyjádření potřeby dalšího pedagogického pracovníka nebo další osoby podílející se na práci se žákem a její rozsah,*
- 4. seznam kompenzačních, rehabilitačních a učebních pomůcek, speciálních učebnic a didaktických materiálů nezbytných pro výuku žáka nebo pro konání příslušných zkoušek,*
- 5. jmenovité určení pedagogického pracovníka školského poradenského zařízení, se kterým bude škola spolupracovat při zajišťování speciálních vzdělávacích potřeb žáka,*
- 6. návrh případného snížení počtu žáků ve třídě běžné školy, kde se žák vzdělává,*
- 7. předpokládanou potřebu navýšení finančních prostředků nad rámec prostředků státního rozpočtu poskytovaných podle zvláštního právního předpisu,*

8. *závěry speciálně pedagogických, popřípadě psychologických vyšetření*
(dokument školy Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami)

Individuální vzdělávací plán pro žáka s tělesným postižením po dětské mozkové obrně a zároveň trpícím epilepsií zahrnuje:

- důsledné uplatňování individuálního přístupu, povzbuzování a kontrola práce,
- vzhledem k základnímu onemocnění respektování pomalejšího a nestabilního pracovního tempa a zvýšenou unavitelnost,
- poskytnutí většího časového limitu pro splnění zadaných úkolů,
- průběžné ověřování pochopení zadaných pokynů,
- práce v kratších časových úsecích, střídání činností,
- omezení zátěže plynoucí z písemného zpracování učiva, preferování ústního ověřování učiva a doplňovací cvičení,
- zajištění zvýšeného dohledu nad bezpečností,
- omezení nároků v tělesné výchově dle doporučení lékaře,
- zohlednění pomalejšího tempa při osvojování nového učiva,
- kontrola pochopení učiva,
- využívání názorných didaktických pomůcek,
- dodržování zátěžového režimu, odpočinek, relaxace,
- zohledňování výkonu v předmětech, kde se píše, též ve výtvarné výchově a pracovních činnostech,
- nezařazení druhého cizího jazyka do výuky. Místo toho je zařazena anglická konverzace,
- vyhýbání se rizikovým faktorům, které by mohly vyvolat epileptický záchvat, např. světélkování přes žaluzie, velké horko, čokoláda.

Individuální vzdělávací plán pro žáka s autismem, chronickými motorickými nebo vokálními tiky, dyslálií, hyperkinetickou poruchou chování (ADHD), zraková vadou, dysgrafií a motorickou dysortografií, diabetes obsahuje:

- vzhledem k brýlové korekci a snadno odklonitelné pozornosti usazování žáka do předních lavic, nechat jej sedět v lavici samostatně,
- respektování psychomotorického tempa, nestabilních výkonů a tikových projevů,
- mírnění impulzivních reakcí, vyžadování zpomalení tempa řeči („Jestli mi chceš něco říct, tak pomalu.“),
- vhodná reakce na problémy s udržením pozornosti – poskytování krátkých relaxačních pauz, protože při větším zatížení narůstá unavitelnost, zapojovat jej, delegovat na něj drobné praktické úkoly (rozdat/sesbírat papíry, sešity, učebnice; pověřit ho zapsáním řečené informace na tabuli, podtrhnout barevnou křídou klíčová slova v zápise na tabuli ...),
- ve vyšší míře kontrolovat práci žáka; po dokončení písemné práce či testu se dotázat žáka na chybějící informace (důvodem absence informací může být narušená koncentrace pozornosti žáka, ne jejich neznalost), poskytovat individuální podporu a přímé vedení pedagogem,
- písemné práce předkládat s jednoduše formulovaným zadáním; při ověřování vědomostí písemnou formou volit i alternativní metody a formy – např. testovou formou výběrem odpovědi z více možností,
- poskytnout žákovi možnost kompenzace formou ústního přezkoušení (*naukové předměty*: aby mohly být kladeny doplňující či upřesňující otázky),

- delší úkol či písemnou práci rozdělit na menší úseky/dílčí části, zadávat postupně po jednotlivých částech; v případě potřeby zvětšit zadání úkolu, aby žák mohl bez obtíží dopisovat slova do příslušných „kolonek“,
- prodloužit čas na přečtení a zpracování písemných úkolů a na jejich zpětnou kontrolu,
- nevrstvit instrukce, ověřovat porozumění, dopřát dostatek času ke zformulování odpovědí na otázky, vyprávění podpořit návodnými otázkami,
- respektovat málo čitelné písmo; neklasifikovat úpravu, ale zaměřit se na hodnocení obsahu napsaného,
- zohledňovat sníženou úpravu u úkolů vyžadujících přesnost – např. v geometrii, výtvarné výchově, pracovním vyučování apod.,
- vést žáka k samostatnému zápisu učiva v hodině a k barevnému podtrhávání klíčových pojmů / barevnému rozlišování informací spolu souvisejících, ale současně mu zápis učiva na konci vyučovací hodiny poskytnout (např. okopírovaný od spolužáka),
- při samostatném psaní výpisků poskytnout jasnou osnovu,
- zápisy na tabuli psát systematicky, přehledně, pracovat s barvou, velikostí a typem písma,
- využívat didaktické pomůcky, vytvářet a používat přehledy učiva,
- využívat motivační systém včetně motivačních pobídek,
- využít „nadlimitní“ znalosti žáka k probíranému tématu a dát mu prostor je prezentovat před třídou (např. zpracováním referátu, vymezením 5 minut na konci vyučovací hodiny ...), tuto práci lze využít i jako motivační složku (práce navíc = plusový bod),

- upozornit a vyžadovat poznačení domácího úkolu či změny v rozvrhu,
- učit žáka pracovat s chybou a její opravou (včetně sociálních situací),
- v případech vyhrocených situací dopřát žákovi prostor pro uklidnění a po zmírnění reakce danou situací s žákem rozebrat a nabídnout možná řešení.

V souvislosti s diagnózou diabetes musí mít žák:

- zajištěnu možnost pravidelné kontroly glykémie (zajištěno v kabinetu třídního učitele)
- zajištěnu možnost jíst v pravidelných časových intervalech,
- zajištěnu možnost pití dostatečného množství tekutin (vzhledem k větší žíznivosti v souvislosti s diagnózou je potřeba umožnit žákovi pít i v době vyučování).

Michalík (2000) doporučuje při tvorbě individuálního vzdělávacího plánu – on jej nazývá Individuální vzdělávací program – několik zásad. Podle nich by měl ten, kdo individuální vzdělávací plán vypracovává, znát anamnézu dítěte, proč je integrováno, jeho postižení, aktuální zdravotní stav i jeho rodinné prostředí.

Měl by být také vzdělán a seznámen s problematikou konkrétního druhu postižení dítěte. Před tvorbou individuálního vzdělávacího plánu by se měl osobně s dítětem seznámit. Počítá se také s nutností týmové spolupráce a velké účasti rodiny. Důležitou součástí tvorby individuálního vzdělávacího plánu je znalost konkrétního prostředí, do kterého dítě jde a to nejen celkové jako školu, ale i konkrétně třídu, spolužáky. Jaké je vybavení pomůckami a jaké jsou možnosti a velmi důležité je také znát postoj žáků ve třídě a pedagogických pracovníků.

Individuální plán by měl obsahovat diagnostiku žáka, návrh způsobu vzdělávání a cíle. Ty jsou velmi důležité pro vyhodnocování vzdělávání. Dle potřeb může být průběžně individuální vzdělávací plán upravován.

Na ZŠ Integra jsou také žáci, kteří mají individuální vzdělávací plán.

Z celkového počtu 164 žáků školy bylo ve školním roce 2014/2015:

individuálně integrovaných	13
skupinově integrovaných	7

Individuálně integrovaní žáci

tělesné postižení	3
sluchové postižení	3
specifická vývojová porucha učení	1
specifická vývojová porucha chování	3
kombinované postižení	1
autismus	2

Skupinově integrovaní žáci

Ve školním roce 2013 / 2014 byla v ZŠ Integra Vsetín jedna speciální třída - výuka v 9. B probíhala dle ŠVP ZŠ Integra Vsetín „Cestou do života“ s přílohou upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením.

kombinované postižení	5
mentální postižení	2
celkem	7

Žáci mimořádně nadaní

Škola se specializuje také na žáky mimořádně nadané. Jejich identifikaci stanovuje pedagogicko-psychologická poradna. Ta následně pomáhá i s péčí o ně. Do 9 let se obtížně stanovuje, jestli jde o žáka mimořádně nadaného nebo se jedná o pouze o zrychlený vývoj, který se s přibývajícím věkem upraví, protože v předškolním věku jsou velké výkyvy v nerovnoměrnosti vývoje běžné. Jestli se jedná o žáka nadaného, se stanovuje podle výsledků z výzkumu pomocí pedagogických, psychologických i pedagogicko-psychologických metod.

U těchto žáků se sleduje jejich výkon. Mají individuální vzdělávací plán, dostávají specifické úkoly, jsou zapojováni do rozsáhlejších projektů, mohou se účastnit některé výuky se staršími spolužáky.

Tito žáci mívají sklon k perfekcionismu a jsou k sobě a okolí velmi kritičtí. To může vést k narušení komunikace mezi vrstevníky. Rozumějí si lépe se staršími spolužáky nebo dospělými, ale přesto je důležité, aby se naučili pohybovat se i v prostředí stejně starých vrstevníků. Ve školním roce 2014/2015 nebyl ve škole žádný takový žák.

Tabulka č. 1

Počty žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a způsob integrace ve školním roce 2014/2015 v ZŠ Integra.

speciální vzdělávací potřeby	počet žáků	forma vzdělávání (individuální nebo skupinová integrace)	individuální vzdělávací plán
žáci se zdravotním postižením	13	individuální integrace	13 x
žáci se zdravotním postižením	7	skupinová integrace	5 x
žáci se zdravotním znevýhodněním	15	individuální integrace	0
žáci sociálně znevýhodnění	0	-	0
žáci mimořádně nadaní	0	-	

Tabulka č. 2

Počet žáků se zdravotním postižením

Druh postižení	Ročník	Počet žáků
Sluchové postižení	5.	1
	6.	2
Tělesné postižení	5.	2
	6.	1
S vývojovými poruchami učení	5.	1

S vývojovými poruchami chování	3.	1
	6.	1
	8.	1
Kombinované postižení	8.	1
Autismus	4.	1
	6.	1

Údaje týkající se druhu postižení a počtu žáků v jednotlivých ročnících uvedené v tabulce jsou vztaženy k individuálně integrovaným žákům.

Údaje ke zdravotně postiženým integrovaným skupinově jsou následující:

Tabulka č. 3
Počet žáků integrovaným skupinově

Druh postižení	Třída	Počet žáků
Kombinované postižení	9. B	5
Mentální postižení	9. B	2

3. 1 Pedagogický sbor

Nedílnou součástí každé školy je pedagogický sbor. Na ZŠ Integra ho tvoří ředitel, učitelé, výchovný poradce, vychovatelky, pedagogické asistentky, správce počítačové sítě a externí spolupracovníci. Scházejí se jedenkrát měsíčně, aby se domluvili na vzájemné spolupráci.

Vyučující pracují s dětmi i po vyučování. Mají konzultace, doučování, spolupracují s rodiči. Vyučující se dále vzdělávají v oblasti speciální pedagogiky a v používání nových technologií, moderních metod a technik.

Na neobsazené pracovní pozice se vypisují výběrová řízení. Nejsou specifikována konkrétní kritéria pro výběr.

3.2 Školní poradenské pracoviště

Ve škole funguje Školní poradenské pracoviště, jehož zaměstnanci jsou součástí pedagogického sboru. Toto pracoviště je přímo ve škole. V rámci tohoto pracoviště funguje speciální pedagog, školní psycholog, metodik prevence a výchovný poradce. Školní poradenské pracoviště vzniklo díky realizaci projektu Příležitost pro všechny II, který probíhal od 1.2.2009 do 31.1.2012. „Cílem školního poradenského pracoviště (ŠPP) je poradenství při výukových a výchovných problémech žáků, jejich prevence a náprava.“ (dokument Charakteristika školy).

Díky tomu, že se poradenské pracoviště nachází přímo v budově školy a jeho zaměstnanci jsou denně v kontaktu se žáky, je pro ně pomoc jednodušší, neboť nemusejí studovat prostředí žáka, protože ho znají, ale mohou se zrovna zaměřit na problém. Zároveň mohou aplikovat pomoc v rámci školního prostředí.

Péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

Jde o pomoc a poradenství žákům mimořádně nadaným, s poruchami učení a chování, sociálně znevýhodněným nebo zdravotně postiženým co nejlépe rozvinout jejich schopnosti v rámci jejich možností.

1. Poskytování poradenských a konzultačních služeb ze speciálně pedagogické a psychologické oblasti.
2. Práce v oblasti prevence školní neúspěšnosti
Odhalování příčin potíží se zvládáním učiva. Snaží se o nápravu nebo alespoň zmírnění těchto potíží, aby se problém nezhoršoval. Může při tom pomáhat speciální pedagog nebo školní psycholog.
3. Práce v oblasti prevence rizikového chování - předcházení rizikovému chování jako šikana, závislost, kriminalita a pomoc při případné nápravě, pokud už k něčemu došlo.

4. Osvětová činnost – besedy, workshopy pro rodiče, metodická podpora vzdělávání pedagogů při aplikaci psychologických a speciálně-pedagogických poznatků a dovedností do výuky, např. individuální konzultace pro pedagogy, práce se skupinami pedagogů.

5. Profesionální poradenství – pomoc při ujasňování profesní orientace díky využití psychodiagnostických metod a individuálních konzultací pro žáky 8. a 9. ročníků

6. Řešení výchovných problémů – hledání nejvhodnějšího řešení k odstranění výchovného problému žáka a zmírnění jeho následků ve formě konzultace, diagnostiky nebo spolupráci s jinými osobami, které mohou přispět k řešení problému.

7. Osobní rozvoj – žáci, rodiče i pedagogičtí pracovníci mohou využít Školního poradenského pracoviště k osobnímu rozvoji a sebepoznání pomocí diagnostických nástrojů, poradenství a psychohygienických dovedností.

3.3 Volnočasové aktivity

Družina

Ke škole patří i družina. Ta je určena žákům 1.- 3. třídy. Kapacita družiny je 70 dětí. Družina má dvě oddělení, které má každé svoji vedoucí. V družině také vypomáhají asistenti pedagogů. Provoz družiny je v čase od 11.30 do 16 h. Družina se nachází v budově školy. V rámci družiny mohou žáci navštěvovat kroužky keramika, florbal, sportovní hry, výtvarné dílny, angličtina a anglická konverzace. Družina také připravuje jednorázové akce jako Den dětí, Drakiádu nebo Pálení čarodějnic, karneval, návštěvu výstavy apod. V družině si děti mohou vybrat řízenou činnost nebo individuální. Mohou si zde pod dohledem vypracovat i domácí úkoly. Také si mohou číst nebo hrát stolní deskové hry. Mají ale i možnost aktivního odpočinku a to na školní zahradě a jednou týdně chodí družina cvičit do sokolovny.

Školní klub

Pro žáky 4. - 9. tříd je po vyučování k dispozici školní klub. Navštěvovat ho mohou ti, co odevzdají řádnou přihlášku. Mimořádných akcí se mohou zúčastnit i rodiče a veřejnost. Provoz klubu je od 11.30 do 16,00 každý den. Žáci se zde mohou zahrát deskové hry, přečíst knihy. Jednou týdně se promítá v klubu nějaký film. Jednou týdně probíhá výroba různých výrobků, které se pak využívají např. při prodeji na školním vánočním Jarmarku. Ten patří ke každoročně pořádané školní akci. K dispozici je také jeden počítač s výukovými programy a hrami, které neobsahují násilí.

Škola není odtržená samostatná jednotka, ale zapojuje se do dění ve městě, s čímž jí pomáhají různí partneři – jak organizace, tak firmy ve městě.

V lednu pořádá v místním kulturním domě Tříkrálový karneval, kde je partnerem Salesiánské sdružení a místní Masarykova veřejná knihovna.

Kroužky ve škole

Kromě možnosti trávit čas v družině nebo v klubu nabízí škola také další vyžití. Jedná se např. o kroužek keramiky, kde je využívána keramická dílna přímo ve škole. Tato dílna je využívána i pro keramické kurzy pro veřejnost.

Dále je to výtvarná díla, kde podle věku žáků vyučující nabízí možnost vyzkoušení různých technik tvorby.

Kromě výtvarných dovedností se mohou žáci věnovat také fyzickým aktivitám ve sportovním kroužku, který probíhá v sokolovně a jedná se v něm především o základy a prohlubování dovednosti v míčových hrách.

Největší úspěchy slaví žáci ve florbale, který je ve škole hlavním sportem. Žáci se účastní také turnajů s jinými školami a sama škola pořádá II. florbalovou ligu, ve které je osm škol z regionu.

Angličtina je v této škole povinná od 3. třídy, škola nabízí již od 1. třídy možnost navštěvovat kroužek angličtiny, kde výuka probíhá formou her. Pro další ročníky je možnost kroužku anglické konverzace, kde si mohou procvičit a upevnit své znalosti z výuky. Tento kroužek pro žáky 3. tříd a výše probíhá s rodilým mluvčím.

Škola nabízí také možnost kroužku psaní na PC všemi deseti prsty. Tento kroužek ale pro malý zájem nebyl ve školním roce 2016/2017 otevřen.

Ve škole jsou velmi populární také šachy. Žáci se účastní turnajů a dosahují velmi dobrých výsledků.

4 Minimální preventivní program pro školní rok 2016/2017

Je to otevřený dokument, který lze v průběhu roku měnit. Je určený pro žáky školy, pedagogické pracovníky i zákonné zástupce.

Jeho cíle jsou rozvíjení osobnostní kvality žáků, nabídnutí možnosti smysluplného využívání času, péče o své zdraví, zdravý životní styl, rozvíjení sociálně komunikačních dovedností u žáků, poučení o rizikovém chování a jak může ovlivnit život jejich i společnosti, rozpoznání a předvídání možných nebezpečí, seznámení žáků s negativními účinky omamných a psychotropních látek.

Pedagogický sbor absolvoval v letech 2006 – 2009 vzdělávací kurz s názvem Etická výchova, v jehož rámci byl školní výchovný program, který ho aplikuje do celé školy. Tento program se promítá do všech aktivit škol.

V roce 2013 získala škola titul Etická výchova zlatého stupně. V současné době má tento titul pouze 5 škol v České republice. Uděluje ho organizace Etická výchova, o.p.s. pod záštitou MŠMT č. MŠMT – 2457/2015 – 1. K udělení tohoto titulu je nutné splnit určitá kritéria.

Pro zlatý stupeň je nutno splnit tato kritéria:

- 1. EtV jako samostatný povinný předmět alespoň v 1 ročníku, nebo všech 10 témat EtV integrovaných v min. 66hod/rok (počítá se ročník s největším zapojením EtV).*
- 2. 25% (max 4) pedagogů v min. 240 hodinovém kurzu a 25% (max 4) pedagogů absolvuje 40ti hodinový kurz.*
- 3. Min. 12 hodin akreditovaných workshopů na EtV témata za 3 poslední roky.*

4. *Ustanovení metodika EtV na škole, který je přímo podřízený řediteli školy; etický audit školy co 3 roky.*

(<http://eticka-skola.cz/podminky-pro-ziskani-oceneni/>)

Pro školní rok 2016/2017 je naplánováno mnoho aktivit v rámci preventivního programu. Některé se uskutečňují v rámci výuky, jiné mimo vyučování jako zájmové, sportovní, kulturní a volnočasové aktivity jako specifické a nespecifické prevence.

„Postoje a dovednosti pedagogů vytyčené výchovným programem:

- *Vytvořit z třídy výchovné společenství.*
- *Přijmout druhého takového, jaký je, vyjádřit mu sympatie.*
- *Atribuce prosociálnosti.*
- *Stanovit jasná pravidla hry.*
- *Induktivní disciplína.*
- *Vybízet k prosociálnosti.*
- *Odměny a trest užívat přiměřeně.*
- *Zapojit do výchovného procesu i rodiče.*
- *Vytvářet radostnou atmosféru.*

Témata k rozvoji žáků obsažená ve výchovném programu:

- *Komunikace (pozdrav, poděkování, omluva, ...).*
- *Důstojnost lidské osoby (sebepoznání, sebpřijetí, pozitivní hodnocení sebe, ...).*
- *Pozitivní hodnocení druhých (pochvala, úcta k druhým, ...).*
- *Kreativita, iniciativa (řešení problémů a úloh, hry pro rozvoj tvořivosti).*
- *Vyjadřování vlastních citů a jejich usměrňování.*
- *Empatie (vcítění se do myšlenek, stanovisek a pocitů druhých).*
- *Asertivita (ovládání agresivity a soutěživosti, sebeovládání, řešení konfliktů).*
- *Reálně zobrazené vzory (např. literární, mediální...).*
- *Prosociální chování (pomoc, darování, dělení se, spolupráce, přátelství).*
- *Komplexní prosociálnost (solidarita, sociální problémy, ...).“*

(dokument Minimální preventivní program, Plán na školní rok 2016/2017)

Pro školní rok 2016/2017 byly naplánovány tyto aktivity v rámci nespecifické prevence:

Pro všechny:

- Uvítací ceremoniál – přivítání prvňáčků první školní den.
- Tvorba třídních pravidel – žáci si nastavují pravidla pro život ve své třídě v prvních dnech školního roku.
- Návštěvy knihovny během školního roku – účast na besedách, literárních seminářích či informativním vzděláváním z nabídky vsetínské knihovny.
- Interaktivní besedy a lektorské programy s různým zaměřením během školního roku – např. astronomické, přírodovědné, společenskovední.
- Sportovní akce – účast na soutěžích – florbal, šachy, cyklistika, miniházená, plavecká štafeta, atletika.
- Kulturní akce během školního roku – návštěva divadla, koncertních a tanečních vystoupení, výstav.
- Mikulášský jarmark – setkání dětí, pedagogů a rodičů v předvánočním čase a prodej výrobků, které děti připravily.
- Tříkrálový karneval – ve spolupráci s Masarykovou veřejnou knihovnou Vsetín pořádá ZŠ Integra v kulturním domě karneval pro veřejnost.
- Integra má talent – žáci si připraví různá vystoupení – hudební, dramatická, kouzelnická a jiná.
- Den pro školu – žáci 9. tříd připravují pro celou školu dopolední zážitkový program zaměřený na spolupráci a komunikaci ve skupinách.
- Loučení s devátáky – ceremoniál v poslední den školy, kdy se celá škola loučí s odcházejícími žáky 9. ročníku na zahradě školy.

Pouze žáci prvního stupně:

- Dopravní výchova – návštěvy dopravního hřiště, cyklovýlety, účast na cyklistických soutěžích.

Pouze žáci druhého stupně:

- turistický kurz – začátkem září stráví žáci, kteří projeví zájem, 4 dny v přírodě,
- orientační dny v Domě Ignáce Stuchlého ve Fryštáku, což je výchovně vzdělávací zařízení pro mládež. Zde jsou žáci 3 dny. Pobyt je zaměřen na stmelení kolektivu a posílení vztahů.

Pro školní rok 2016/2017 byly naplánovány tyto aktivity v rámci specifické prevence:

Program zaměřený na bezpečné chování:

- prezentace činnosti městské policie
- jak se chránit v nebezpečných situacích
- beseda s hasiči

Program zaměřený na zdraví:

- péče o chrup
- fyziologie a hygiena dospívání
- význam pohybových aktivit

Program zaměřený na požární ochranu:

- beseda s hasiči

Program zaměřený na rodinu, vztahy a základy sexuální výchovy

Program zaměřený na životní hodnoty

Program zaměřený na ochranu zdraví a první pomoc:

- beseda s ukázkami první pomoci

Program zaměřený na kyberšikanu

Program zaměřený na bezpečné chování na internetu

Program zaměřený na prevence užívání návykových látek

Program zaměřený na škodlivost kouření

Program zaměřený na prevenci xenofobie a rasismu

Program zaměřený na právní vědomí, prevence rizikového chování:

- seznámení s právním systémem České republiky

Všechny tyto programy pomáhají zajišťovat různá uskupení. Mezi nimi např. Městská policie Vsetín, Hasičský záchranný sbor Zlínského kraje – Vsetín, Dentální hygiena Vsetín, Hope4kids, Národní iniciativa pro Život, Národní síť podpory zdraví aj.

Mezi další organizace, se kterými škola spolupracuje v souvislosti s preventivním programem, jsou Krajská pedagogicko-psychologická poradna Vsetín, Krajská pedagogicko-psychologická poradna Valašské Meziříčí, Speciálně pedagogická centra ve Zlíně, v Kroměříži a ve Valašském Meziříčí.

V rámci preventivního programu má škola vypracovaný i Program proti šikanování, který je přílohou Minimálního preventivního programu.

V tomto programu je popsána šikana, její stadia, jak ji rozpoznat a jak reagovat, když ji odhalíme. Součástí jsou informace i pro zákonné zástupce, co dělat, když se jim dítě svěří, že bylo nebo je obětí šikany, nebo i někdo jiný. Dále jsou zde informace pro žáky, jak rozpoznat šikanu a na koho se obrátit.

Poslední část tohoto programu je vypracovaný dotazník pro žáky, který má být vyplněn anonymně a má sloužit k zachycení skryté šikany.

5 Výuka v ZŠ Integra Vsetín

Dne 3.3.2017 jsem ZŠ Integra navštívila a zúčastnila se vyučování ve čtyřech třídách vždy po jedné vyučovací hodině. Žákům jsem vždy byla představena. Seděla jsem v zadní části třídy a nijak aktivně jsem se nezapojovala do výuky.

Pátek 3.3.2017

4. třída

Předmět: matematika,

Probírané učivo – římské číslice

Kdo se podílí na výuce: učitel, asistentka pedagoga

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami: 2 žáci se specifickou poruchou učení – dysortografie, dyspraxie, dysgrafie a 1 žák se specifickou poruchou chování – porucha pozornosti

Ve třídě jsou 3 řady lavic. Někteří žáci sedí v lavici sami, někteří po dvou. Ve třídě je 17 dětí. Třída je vyzdobena výtvarnými pracemi žáků. Je tu také rozpis služeb a pravidla třídy. V zadní části třídy je počítač. Třída přímo sousedí s kabinetem učitele a asistentky.

Hodina začíná pozdravem, žáci si stoupnou, pak dá učitel pokyn k posazení. Zkontroluje přítomnost žáků ve třídě. Sbírá objednávky na knížky, které mají žáci možnost objednat a upozorní, že v pondělí je poslední den na donesení objednávky.

Učitel upozorňuje, že po škole se nese fáma o pánovi, který láká děti do auta. Varuje je, že není dobré takovouto zprávu šířit, když není podložená.

Ptá se dětí, co by dělaly, kdyby se jim něco podobného stalo, event. kdyby se jim zdálo podezřelé nějaké vedle nich jedoucí auto. Upozorňuje, že než volat „pomoc“, je lepší volat „hoří“.

V této hodině se uzavírá probíraná látka tohoto týdne a to římské číslice. Učitel vyjadřuje naději, že tomu všichni porozuměli. Ptá se celé třídy, kdo to chápe. Hlásí se skoro všichni žáci.

Následuje kontrola domácího úkolu. Učitel pobízí žáky, aby všichni měli psací potřeby. Na tabuli jsou napsána arabská čísla, žáci vyjadřují pomocí příkladů složených z římských čísel, jak se dá k tomuto číslu dojít.

Např.: $38 = X+X+X+V+ I+I+I$

Učitel píše čísla na tabuli, žáci postupně hlásí postup výpočtu. Mezi žáky chodí asistentka pedagoga a kontroluje, zda si žáci úkol kontrolují, eventuálně opravují. Žáci se sami hlásí a chtějí říkat svou verzi příkladu. Po posledním příkladu následuje kontrolní dotaz, kdo měl kolik chyb a jestli si všichni všechno opravili.

Po opravě domácího úkolu přichází na řadu písemná práce z probíraného učiva. Žáci dostávají kartičky s příklady, které si lepí do prověřkového sešitu. Ve třídě je trochu rušno, učitel upozorňuje žáky, aby se zklidnili. Po dobu, kdy žáci píšou písemnou práci, učitel píše na tabuli zadání další práce. Asi po 10 minutách žáci začínají odevzdávat písemné práce. Kdo odevzdá práci, pokračuje úkoly zadanými na tabuli. Jedná se o cvičení z učebnice.

Asistentka chodí mezi lavicemi, sleduje žáky a odpovídá na dotazy a pomáhá. Učitel radí psát gumovacím perem, aby písemná práce nebyla moc poškrtená.

Poté, co všichni odevzdají list s příklady, probíhá kontrola práce z učebnice. Jedná se o věty s uvedením letopočtu v římských číslicích. Děti čtou věty a říkají letopočty.

Na závěr hodiny je kvíz. Na obrázku jsou sestaveny zápalky v tomto tvaru: VII-I=IV. Žáci mají přemístit vždy jednu zápalku tak, aby příklad dával smysl a hledat různá řešení. Chodí k tabuli a na tabuli píšou, co vymysleli.

Na konci hodiny učitel po zběžné kontrole písemných prací sděluje, že cílová meta byla dosažena. Tím má na mysli, že žáci pochopili probírané učivo. Pouze upozorňuje

jednoho žáka, že bude potřebovat ještě procvičovat. Začíná přestávka a žáci se chystají k odchodu do knihovny.

Po celou dobu žáci sledovali učitele, plnili pokyny, odpovídali na jeho dotazy a reagovali na jeho pokyny. Ve třídě panovala přátelská až důvěrná atmosféra.

Žákům se specifickými vzdělávacími potřebami v této třídě pomáhá asistentka opakováním instrukcí, kontrolou prováděné práce, zjišťováním, jestli žák správně pochopil zadání, kontroluje, jestli má žák poznačené domácí úkoly. Pokud je žák unavený, snaží se o změnu činnosti. Podle únavy je možno také upravit množství zadané práce na dílčí části, např. spočítat menší množství příkladů nebo od každého druhu příkladu jeden apod. Při únavě je také možná krátká procházka.

U žáka s dysgrafií pomáhá asistent v hodinách geometrie při rýsování, s manipulací s pomůckami.

1. třída

Předmět: český jazyk

Probírané učivo: písmenko Š, psaní ou

Kdo se podílí na výuce: učitelka a asistent pedagoga

Žáci se specifickými vzdělávacími potřebami: 2 žáci s poruchou pozornosti, 1 žákyně s autismem

Lavice ve třídě nejsou v řadách za sebou, ale do čtverce. Žáci po stranách a proti tabuli v zadní řadě sedí z vnějšku, žáci před tabulí v první řadě sedí uvnitř čtverce, tak aby všichni viděli na učitelku. Ta má katedru před tabulí, ale pohybuje se poblíž dětí a má i možnost vstoupit mezi lavicemi mezi žáky. Žáci mají na lavici k dispozici svoje pití. Pod lavicemi někteří mají stupínky pod nohy, jedna žačka si ho donáší v průběhu hodiny. Na stole podél zdi jsou k dispozici kapesníčky. Také je ve třídě klavír a velké počítadlo s dvěma řadami koulí pro lepší názornou ukázkou. Vzadu ve třídě jsou poličky, kde mají děti krabice na své věci a výtvary.

V této třídě je 1 holčička autistka a jeden chlapec, u kterého se čeká na výsledky vyšetření, ale pravděpodobná diagnóza je ADHD.

Holčička s autismem má před sebou na lavici rozvrh hodin v podobě obrázků. Vždy na každý den jí ho tam chystá asistent. Protože velmi málo pila, je do tohoto rozvrhu zahrnut i obrázek představující přestávku s motivem láhve, na které je ryska určité barvy. Stejně rysky má i na skutečné láhvi s pitím. Po každé vyučovací hodině odebere obrázek s daným předmětem a vidí, že je přestávka a po jakou rysku má vypít nápoj v láhvi.

Protože je citlivá na nové chutě, nechodila na obědy. Nyní se snaží ji naučit obědovat s ostatními dětmi. Jednou týdně proto chodí na oběd, kde jí pomáhá v současné době speciální pedagožka, časem by to měl být asistent pedagoga. Oběd je opět zahrnut v kartičkách na lavici v rámci rozvrhu pro ten konkrétní den. U oběda je domluveno, že vše alespoň ochutná.

Děti si mají na pokyn učitelky vytáhnout slabikář. Poté položí hlavy na lavice, učitelka říká slova, a když je ve slově „š“, žáci mají zvednout hlavu. Občas se některé dítě splete a reaguje na slova s jinými měkkými souhláskami jako „ž“ nebo „č“. Učitelka vysvětluje, které písmenko tam opravdu bylo.

Po tomto cvičení se učitelka ptá, jestli si všichni přečetli článek, co měli číst za domácí úkol. Každý po větě říká, o čem článek byl. Poté čtou článek všichni společně s učitelkou a pak i po jednom. Někteří s pomocí učitelky. Děti si prsty ukazují, co čtou. Asistent pomáhá dívce s autismem, kde čtou a ukazuje jí sám.

Při vyvolání chlapce s ADHD učitelka poznává, že chlapec nečte, ale umí to z paměti, neboť přednes je velmi rychlý a hlavně se žák nedívá do učebnice, ale přímo na učitelku.

Po čtení zadává učitelka domácí úkol, žáci si ho mají zapsat do deníčku a schovat deníček do aktovky. Děti jsou roztěkané, trvá jim to delší čas a mluví u toho. Učitelka je pobízí k uklizení věcí. Asistent dětem průběžně a postupně pomáhá a pobízí je.

A znovu přichází na řadu čtení. Již dříve četli nějaký článek z pracovního listu, opět se ptá učitelka, o čem byl a pak čtou úkoly k článku. Jsou to otázky, na něž je odpověď v článku.

Asistent pomáhá chlapci s ADHD a usměrňuje ho, když se u něj projevuje motorický neklid.

Žáci se dozvídají, že existují slova a slovní spojení, která jinak zní, ale mají stejný význam. Jako příklad si uvádějí na závěr – na konec. Poté žáci odnášejí vyplněné pracovní listy do svých krabic a mají si nachystat písanky. Ve třídě je trochu šum, žáci začínají komunikovat mezi sebou. Jak jsou všichni na svých místech, procvičují si ruce, točí zápěstím a protahují si každý prst.

Asistent si sedá tak, aby byl blízko chlapci s ADHD a dívce s autismem. Žáci se učí psát dvojhlásku „ou“. Je napsána na tabuli a učitelka vysvětluje směr písmenek a jak je napsat. Asistent pomáhá dívce s autismem udělat pořádek na lavici.

Děti mají k dispozici malé samolepky, kterými mohou přelepit špatně napsané písmenko a opravit si ho.

Učitelka některým dává k dispozici pomůcku pro snadnější dodržení sklonu písma, tzv. lenocha. Dá se pod papír, na který píší a děti podle čar, které vidí, snáze dodržují sklon písma. Učitelka chodí mezi žáky, opravuje a upozorňuje na nedostatky, radí a chválí. Asistent pomáhá dívce s autismem a chlapci s ADHD.

Učitelka se průběžně dětí ptá, o kterém slově si myslí, že se jim nejlépe povedlo, z kterého mají největší radost.

Ti, kteří dopsali, si mohou chystat svačinu, protože po této hodině je velká přestávka. Ostatní ještě dopisují. Pravidlem u svačiny je, že žáci musí sedět na svých místech.

Děti v této třídě byly živější. Přestože se snadno nechaly rozhodit změnou činnosti a musely být občas usměrňovány, aby dělaly, co mají, dokončily vše, co bylo v této hodině v plánu.

8. třída

Předmět: matematika

Probírané učivo: rovnice

Kdo se podílí na výuce: učitel, asistentka

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami: 2 žáci s tělesným postižením, 1 žák se sluchovým postižením, 2 žáci s autismem

Ve třídě jsou 3 řady lavic. Někteří žáci sedí sami, někteří po dvojicích. Na zdi jsou pravidla třídy a tvorba žáků. Mezi pravidly je například pravidlo o tom, že se mají všichni vzájemně respektovat. Vzadu na nástěnce jsou práce žáků na téma Cesta mého života. Pomocí cestičky stočené do klubička a jednotlivých okýnek v ní žáci popisují různé etapy a milníky svého života, v posledním políčku je, kde a jak se vidí v budoucnosti.

Učitel hodnotí, že je nutno probírané učivo ještě procvičovat. Ještě párkrát to budou dělat společně a pak si napíší alespoň pět testů, aby měli žáci nějaké známky pro hodnocení na konec roku. Učitel chválí, že u některých žáků je vidět, že si procvičují doma, u některých je naopak vidět, že doma nprocvičují vůbec.

Žáci dostávají úkoly na tuto hodinu a další. Jeden žák čte nahlas slovní úlohu a učitel nabádá žáky, aby přemýšleli, jak ji vypočítat. Nejdříve si musí udělat správně zápis slovní úlohy, poté vytvořit rovnici a nakonec ji spočítat a určit výsledek. Učitel pobídne jednoho žáka, ať jde zkusit příklad spočítat na tabuli, ostatní zkoušejí spočítat sami. Mají povoleno počítat s kalkulačkou. Kdo má spočítán první příklad, pokračuje v počítání dalších. Na další příklad vyvolá učitel jiného žáka k tabuli. Opět hledají způsob zápisu slovní úlohy, z něj vytváří rovnici a vypočítává. Asistentka jednomu žákovi pomáhá. Učitel chválí žáka u tabule za vytvoření rovnice a informuje ho, že za to už by měl na písemné práci jeden bod.

Ke konci hodiny učitel sděluje, že vypočítali společně 4 příklady, což je minimální počet pro hodinu a to ještě jeli ležérním tempem. Zadává domácí úkol a upozorňuje, že nejtěžší je přijít na tu rovnici. Ptá se, jestli se některým podařilo spočítat více než tyto čtyři příklady, které dělali společně a někteří žáci přikyvují, že ano.

Žáci celou dobu sledovali výklad učitele a zkoušeli výpočty. Nikdo nevyrušoval, nebavili se mezi sebou. Slovní úlohy byly z běžného života, čímž byly určitě zajímavější než jen zadávání příkladů k vypočítání. Učitel otázkami naváděl žáka, aby sám přišel na to, jak zápis provést a jak z něj vytvořit rovnici.

U jednoho žáka s tělesným postižením se jedná především o problém s jemnou motorikou a abstraktním myšlením. Tento žák je však velmi šikovný a samostatný a pomoc asistentky nepotřebuje.

U žáků s autismem má jeden žák Aspergerův syndrom. Druhý má poruchy pozornosti, také Aspergerův syndrom a cukrovku. Tento žák však pomoc asistentky vědomě odmítá, což občas vede k tomu, že nemá všechny poznámky a pak tedy ani splněné úkoly.

U žáka se sluchovým postižením je nutné kontrolovat, jestli dobře rozuměl zadání, co má dělat. Je snadněji unavitelný. Asistentka mu v případě potřeby pomáhá se zápisky.

9. třída

Předmět: Přírodopis

Učivo: Metamorfované horniny

Kdo se podílí na výuce: učitel, asistentka pedagoga

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami: 2 žáci se sluchovým postižením

Ve třídě jsou 3 řady lavic. Na nástěnce jsou pravidla třídy, rozvrh hodin. Učitel si chystá dataprojektor.

Poté oznamuje žákům, že v další hodině je čeká písemná práce z probíraného učiva a informuje žáky o okruhu a typu otázek.

Výuka probíhá pomocí dataprojektoru, kde má učitel jednotlivé body a vykládá o nich. Má tam také fotografie hornin, o nichž vykládá. Nediktuje žákům konkrétně, co si mají zapisovat, žáci si dělají zápis do sešitů během výkladu.

Když popisuje, jakým způsobem se horniny metamorfuji, tedy přeměňují, mrští kouskem křídly o tabuli a vysvětluje, že ten kousek, co na tabuli zůstal, je také přeměněná, tedy metamorfovaná hornina. Tedy, že i takovýmto způsobem dochází k přeměně hornin.

Asistentka pozoruje třídu a pouze jednou se zastaví u sluchově postiženého žáka a krátce mu pomáhá se zápisem.

Na závěr hodiny učitel opět upozorní na písemnou práci v příští hodině.

V této třídě byl velký klid, žáci se museli soustředit, aby stíhali dělat zápis. Učitel se občas žáků ptal na věci související s učivem a běžným životem, ale většinou tato hodina byla spíše o jeho výkladu a pasivním poslouchání a zapisování. Občas výklad proložil vtipnou poznámkou nebo příkladem ze života.

U žáků se sluchovým postižením je nutné kontrolovat, jestli dobře rozuměli zadání, co mají dělat. Jsou snadněji unavitelní. Asistentka jim v případě potřeby pomáhá se zápisky.

Závěr

Ve své práci jsem se věnovala konkrétní škole, ve které vzdělávání dětí bez postižení s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami funguje již několik let a která byla založena k tomu účelu. Mým záměrem bylo zjistit, jak to v této škole funguje.

Prostudovala jsem spoustu dokumentů. Většinu podobných má každá škola a proto jsem hledala specifika této školy oproti běžným školám.

Jedním z nich je hodnocení žáka v prvních třech ročnících pouze ústně. Žáci nejsou stresováni špatnou známkou a učitel pouze nehodnotí znalost či neznalost učiva. Hledá, co žák potřebuje ještě procvičit, ale zároveň vyzdvihuje jeho klady.

Téměř v každé třídě je asistent pedagoga, což usnadňuje práci učitelům a zároveň usnadňuje vzdělávání žákům, kteří by bez něj v běžné škole mohly zaostávat za ostatními žáky nebo by se v běžné škole vůbec vzdělávat nemohli.

Pedagogičtí pracovníci, pracující v této škole, berou vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a jejich integraci mezi děti bez handicapu jako přirozené.

Škola se snaží o vzájemný respekt dětí mezi sebou napříč celou školou pomocí společných akcí, kterých se účastní všichni žáci školy. Tedy nejedná se pouze o akceptaci dětí s postižením dětmi intaktními, ale také mezi různými věkovými skupinami.

Velikou výhodou této školy je Školní poradenské pracoviště, jehož součástí je speciální pedagog, který pracuje přímo ve škole, což určitě napomáhá urychlení a zlepšování vzdělávacích procesů pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami, případné řešení jakýchkoliv problémů díky, tomu, že děti zná osobně a ve škole se s nimi setkává a zná prostředí.

Ocenění Etická škola zlatého stupně zaručuje, že do školního vzdělávacího programu je zařazena etická výchova dle konkrétních požadavků, která však není pouze jako samostatný

předmět, ale podle které se snaží vzdělávat škola celkově a nastavit tak příjemné klima ve škole i v jednotlivých třídách.

Můj dojem z času stráveného v této škole byl velmi pozitivní. To, čeho se spousta lidí bojí a neschvaluje, tedy integrace, v této škole funguje. Je vidět, že je to spíše o hledání způsobu, jak to udělat, než jak se tomu vyhnout.

Seznam literatury

DUŠKOVÁ, Šárka. *Praktický průvodce právem na vzdělání*, Liga lidských práv 2016, 60 s. ISBN 978-80-87414-28-6

EDELSBERGER, Ludvík a Miloš SOVÁK, ed. *Defektologický slovník*. 3. upr. vyd. Jinočany: H & H, 2000. ISBN 80-86022-76-5

BARTOŇOVÁ, Miroslava a Marie VÍTKOVÁ. *Specifika ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v inkluzivním prostředí základní školy: Specific features in teaching pupils with special educational needs in an inclusive learning environment in primary schools*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6646-5

VÍTKOVÁ, Marie. *Integrativní speciální pedagogika: sborník k projektu "Škola pro všechny" realizovaný s podporou Vzdělávací nadace Jana Husa*. Brno: Paido, 1998. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-51-6

VALENTA, Milan. *Přehled speciální pedagogiky a školská integrace*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-244-0698-5

Zákon ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Dokumenty ZŠ Integra:

Charakteristika školy

Výchovné a vzdělávací strategie

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Materiál k zasedání správní a dozorčí rady konané dne 14. června 2016

Minimální preventivní program, Plán na školní rok 2016/2017

Program proti šikanování – školní rok 2016/2017

Internetové zdroje

ZŠ Integra Vsetín [online]. [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: <http://www.zsintegra.cz/>

Etická výchova, o.p.s., 2017 [online].

Podmínky pro získání ocenění zlatého stupně [online]. [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://eticka-skola.cz/podminky-pro-ziskani-oceneni/>

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Barbora Dušková
Katedra:	Ústav speciálněpedagogických studií
Vedoucí práce:	doc. PhDr. Eva Suralová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2017
Název práce:	Výchovný a vzdělávací proces na ZŠ Integra Vsetín
Název v angličtině:	Educational process at the primary school ZŠ Integra Vsetín
Anotace práce:	Tato bakalářská práce pojednává o vzdělávání na ZŠ Integra ve Vsetíně. Tato škola se zabývá vzděláváním dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, které integruje mezi intaktní žáky. První část práce je věnována historii vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v České republice, další vysvětluje pojem integrace a současnou legislativu, následuje popis školy a její provoz a v poslední části je zachycen přímo proces výuky.
Klíčová slova:	integrace, žáci se speciálními vzdělávacími potřebami
Anotace v angličtině:	This bachelor thesis deals about education at the primary school Integra in Vsetín. This school is engaged in education of children with special educational needs that are integrated among regular students. First part is about the history of education of pupils with special educational needs in the Czech Republic, next part explains what the integration is and describes present legislation. In further part there is the description of the school and its activities and in the last part there are details of lessons.

Klíčová slova v angličtině:	integration, pupils with special educational needs
Přílohy vázané v práci:	
Rozsah práce:	48
Jazyk práce:	český